

Biologiecursus Veenmeer Tynaarlo

23 t/m 25 mei '08

Vrijdagavond tentje opgezet dichtbij de instructietent. Kor en Ginie prefereerden een stacaravan en Edith en Peter hielden het bij hun eigen bed in Kleindijk. Naast mij nog een klein tentje van Dirk Jan Saaltink de bioloog-instructeur uit Den Haag. Daarnaast de tent-instructieruimte met beamer en scherm en de nog vrij lege aquaria.

Maarten Loonen vertelt.

Na de eerste lezing en introductie bleek dat de overige cursisten uit alle hoeken van Nederland en vijf zelfs uit België kwamen.

Deze cursus die voor mij de eerste is, blijkt voor velen een herhaling op de zoutwatercursus uit Zeeland. Voor de tweede keer wordt nu de zoetwatervariant in Tynaarlo uitgetest. Deze plas blijkt dus toch een van de mooiste op dit gebied in Nederland te zijn!

Het werd te laat voor een nachtduikje dus de volgende ochtend weer verder met het lesprogramma. De Calamari-duikers Marion en Maarten Loonen, biologen van de Stichting Onderwaterbiologie uit Haren, vervolgen het verhaal. Om 11:00uur een eerste duikje.

'gewoon' baarsje, ca. 12cm met de typische strepen + rode vinnen

In de lezingen ontdek ik langzaam hoe de thermocline ontstaat, wat de effecten en het gedrag van licht en temperatuur zijn en hun weerslag op de

aanwezigheid van zuurstof. Ook ontdek ik dat er zelfs sponzen leven in deze plas en dat er onderwaterspinnen zijn die, net als duikers, lucht ademen uit een eigen voorraad. Ook dat de Hydra een zoetwaterpoliep is die aan het wateroppervlak hangt met soms een vlo als maaltijd zichtbaar in zijn buik. In schemavorm wordt mij duidelijk hoe de driehoek van producenten, consumenten en reducers in elkaar zit ook wel de voedselkringloop genoemd.

Jonge snoek met felle tekening ca. 30cm

Volwassen snoek ruim 1m

oud en bejaard en dus duidelijk zonder natuurlijke vijanden

Een andere driehoek blijkt de voedselpiramide waar in Tynaarlo bijvoorbeeld de alg onderaan zit en de

snoek, die wel tientallen jaren oud kan worden, aan de top staat.

Tijdens de eerste duik al veel kleins gezien maar steeds weer onder de indruk van zo'n gigantische snoek (en wat gemakkelijker te fotograferen dan een veel belangrijkere watervlo)

Met budy Jan Duisterwinkel

De kreeftenwand had ik nog nooit zo helder en dicht bevolkt gezien

De kreeftenwand met de vele gaatjes in het zonlicht

Met in elk gaatje een bewoner

De Amerikaanse rivierkreeft (import van ca. 1970)

Met twee grote en twee kleine antennen proeft en voelt hij

De tienpotige holengraver.

Deze exoot heeft inmiddels de inheemse soort verdrongen. Gelukkig levert hij nog niet de problemen op zoals de Wolhandkrab dat doet.

Deze kreeft vormt in de keten weer het voedsel voor de paling en de baars die dus ook veel voorkomen in tynaarlo. Zelf eet hij jonge kikkers, insectenlarven, visjes, slakken, wormen maar ook dood materiaal en planten.

Ca. 1x/ jaar vervelt hij

Ook ontdek ik de wereld van de mosdierpjes en de klokdiertjes en dat er onder water vier manieren van adem-halen zijn (via huid, kieuwen, longen en tracheën). Zo heb ik de klokdiertjes misschien wel eens eerder gezien maar deze gehouden voor een schimmel op waterpest. Nu blijkt dat de witte uitslag een kolonie eencelligen is die met trilhaartjes het water filteren net zoals de anemoon of anjelier dit doet. Even aanraken en je ziet de schrikreactie!

Hoe langer je kijkt hoe meer je ziet

Na elke duik brengen duikers iets mee wat weer aanleiding is tot uitleg. Zo worden de lezingen steeds geïllustreerd door wat de cursisten zelf aanreiken.

Aan de microscopentafel

Enkele lange tafels met aquaria en microscopen en binocularen. De microscoop om te werken met doorvallend licht en een hoge vergrotingsfactor en de binoculair voor het opvallende licht en de lage vergrotingsfactor. Zo kon met de laatste gekeken worden in de eieren van slakken, waarbij de slak al waargenomen kon worden.

Langzaam zie je de verbanden.

De aquaria raakten langzaam vol met allerlei rovers van Amerikaanse rivierkreeft (100mm), roeipootkreeft (10mm), waterscorpionen tot een overactieve geelgerande watertor.

Op een van de rietstengels zou een hydra zitten (3mm?) probeert Dirk-Jan me te gebaren. Niets gezien dus foto gemaakt om thuis maar eens uit te vergroten. Helaas heb ik dus mijn macrowerk nog lang niet op orde!

De zondagmiddag sluit ik onder water af met bioloog Dirk-Jan en Jelena Jager en een evaluatie van het weekend in de tent onder de stromende regen. Een zeer geslaagd weekend!

Hans van Overbeek
De Emmer Duikers